

ER ANKESTYRELSEN MERE SOCIAL RÅDGIVER END SOCIALRÅDGIVERNE?

Tvinger kommunerne socialrådgiverne til at droppe deres professionalisme?

Indlæg optaget i SOCIALRÅDGIVEREN 2016.1

Forældrebetalingssagen i børnehandicapsager fra Århus aktualiserer spørgsmålet: Står den enkelte socialrådgiver over for sig selv og over for klienten til regnskab for, om det skøn, som hun fremsender, er fagligt forsvarligt?

Tekst: Solveig Munk, Viggo Jonassen, Gro Nielsen

Forældrebetalingssagen i børnehandicapsager i Århus har sat nogle tanker i gang om fagligt skøn, ansvar og etik.

Århus Kommune begyndte fra august 2014 at opkræve betaling fra forældre til døgnanbragte børn med handicap. Det var en ny praksis – årsagen var sædvanlig kommunal pengemangel.

Rådmand Thomas Medom udtalte på offentligt møde i Socialpolitisk Forening, at opkrævningen var iværksat administrativt og ”jeg har ikke omgjort beslutningen – så ansvaret er mit”.

Opkrævningerne gav anledning til mange ankesager. Ankestyrelsen (AST) kendte i to principafgørelser opkrævningerne ulovlige – eller mere præcist: AST fastslog, at kommunens skønmæssige begrundelser for ikke at fritage for betaling var retsstridig, fordi de – modsat kommunens påstand – ikke byggede på konkret og individuel vurdering. Den AST kendelse støttede sig tildels på et notat om 14 af afgørelserne, et notat som godtgjorde at de stort set var enslydende, og at kommunen også enslydende havde skønnet, at de pågældende børn ikke havde ”udviklingspotentiale af ikke ubetydeligt omfang”. Derudover fremsatte AST en sønderlemmende kritik af Århus Kommunes partshøringspraksis. AST stillede også i udsigt, at hvis kommunen efter hjemvisningen ville fastholde betalingskravet, ville AST derefter forholde sig til ankeskrivelsernes øvrige klagepunkter(!).

Kommunen annullerede derefter alle betalingskravene og vedtog en ny administrationspraksis, som i videst muligt med loven foreneligt omfang fritager familierne for betaling. I den forstand endte sagen godt for forældrene, som dog havde haft et halvt års tid med stor uro og frygt for at måtte opgive bolig og andet som følge af betalingskravene – uro og frygt erstatter kommunen ikke!

Så kunne man for så vidt sige: sagen endte godt for forældrene. Og hvad så?

Afgørelserne og fagprofessionen.

Sagsforløbet viser nogle mekanismer, som for socialrådgivere og for klienter er stærkt urovækkende. Det er problemer, som truer selve socialrådgiverprofessionen. Derfor denne artikel.

Århus Kommunes betalingsbeslutninger fremsendes underskrevet af socialrådgivere.

Af brevene fremgår flere skøn vedrørende det konkrete barns konkrete egenskaber, blandt andre: ”Efter et konkret og individuelt skøn har dit barn ikke udsigt til en udvikling udover det ubetydelige”.

Ankestyrelsen fastslog, at de pågældende skøn var mangelbehæftede, fordi de ikke tog udgangspunkt i det enkelte barns situation og egenskaber, men stort set var afgjort efter en fælles

skabelon – og at skønnet derfor ikke var fagligt ordentligt.

Hvordan skal forældre kunne læse ordene anderledes, end at de udtrykker socialrådgiverens faglige skøn? Et skøn, hun som fagperson står inde for?

Hvordan forsvare, at en sådan sætning fra en social rådgiver (og den er brugt overfor et stort antal forældre i Århus kommune) udviser ”professionel integritet” og respekt for ”individets værdighed” (jf. DS' Professionsetik)

Den virkelige (onde) problemstilling er:

står den enkelte socialrådgiver over for sig selv og over for klienten til regnskab for, om det skøn, som hun fremsender, er fagligt forsvarligt? Har JEG udøvet et ordentligt skøn? Er MIT fremtidige samarbejde med familien om barnet funderet på det skøn, jeg fremsender? Kan forældre og børn stole på MIG fagligt?

Eller:

er jeg blot en tilfældig ekspederende kommunalt ansat, som fremsender en ledelsestruffet beslutning, hvis indhold jeg ikke har og ikke tager ansvar for?

En læge og en fysioterapeut står som professionel til regnskab for at have udøvet skønnet fagligt forsvarligt.

Er socialrådgiveren en professionel, som står til regnskab for at have udøvet det faglige skøn i den enkelte sag konkret, individuelt, med omhu og inddragende al relevant viden – kort sagt: forsvarligt? Og for den sags skyld: en professionel, som står til regnskab for selvstændigt at have vurderet lovmedholdeligheden af den forvaltningsakt, man udsender?

DS har på et tidspunkt ikke været i tvivl om det sidste spørgsmål: en hel pjece med titlen SIG NEJ! - nemlig til at lægge navn til ulovlige beslutninger.

Ankeskrivelserne i Århus Kommunes sager påviste, at skønnet over børnenes udviklingspotentiale – i de tilfælde, hvor der overhovedet blev henvist til dokumentation – byggede på gamle papirer, der ikke tilsigtede at belyse udviklingspotentiale, og at ingen aktuelle oplysninger fra psykiater eller institution var indhentet. Når så AST fastslår, at de århusianske vurderinger af udviklingspotentiale IKKE er foretaget konkret og individuelt og med udgangspunkt i det enkelte barn, er det så også socialrådgiverens arbejde, der kritiseres? Ja – det er det.

Ankestyrelsen ER blevet mere social rådgiver end socialrådgiveren.

Det forekommer os vigtigt, at socialrådgiverne i DS forholder sig til problemstillingen. Hvis man affærdiger problemstillingen med, at man ”bare” bøjer sig for kommunens økonomistyring, og ikke har ansvar for, hvad man skriver til klienterne, undergraver man selv professionen og etikken.

Vi finder problemstillingen påtrængende – både ud fra vor kærlighed til socialrådgiverfaget, og ud fra vort engagement på brugernes side.

Og jo – kravet om at forblive en profession og udføre sit arbejde med en professionel kvalitet må rejses, både individuelt og især kollektivt. Odense-sagen viser, at man kan komme et stykke vej derved.

Solveig Munk

Socialrådgiver (årgang 1977), (Gylden1997) og beboerrådgiver i Vejlbj Vest

Viggo Jonassen

Fhv. lektor ved DSH-Å, ex- formand for Århus Kommunes Sociale Forbrugerråd

Gro Nielsen

Socialrådgiver og mor til barn med handicap.

Alle tre medlemmer af bestyrelsen for Socialpolitisk Forening, Århus.